

*Bonjour
la France!*
Rok v Paříži

Stefan Ulrich

motto

Bonjour la France!

Rok v Paříži

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

Stefan Ulrich

Bonjour la France! Rok v Paříži – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2016

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

*Bonjour
la France!*

Rok v Paříži

Stefan Ulrich

Praha 2016

Přeložila Jiřina Kynclová

Pro Annette, Franzisku a Julia

Jedna

Mezi zalesněnými kopci probleskují poslední paprsky slunce. Z roklí už ale stoupá večerní mlha. Plazí se po svahu nahoru, zahnízdí se mezi kamennými domky s břidlicovými střechami, třepotá se mi mezi nohama a běhá mi z ní mráz po zádech. Proklínám kožené podrážky svých bot a lehký oblek ve veselém odstínu myši šedé, který jsem si na tuto schůzku oblékl. Džíny a pohorky by byly lepší.

Cesta strmě stoupá mezi vinohrady, v nichž roste podzimní vinná réva. Mlčky a trpělivě. Přesně za sebou. Jako vojáci. Tady, v zemi řek Marny a Aisne, v první světové válce němečtí a francouzští vojáci zatvrzele bojovali o každý kopec. Země nasákla hněvem a krví. A přesto poskytuje kapky tekutiny, která je po celém světě symbolem přátelství a radosti z oslav: šampaňské.

Dneska má hektar této půdy proslulé šumivým vínem hodnotu asi milionu eur. Naopak mimo tuto přísně ohraničenou pěstitelskou oblast vynese hektar půdy maximálně 10 000 eur. Na malých vinohradech severozápadně od Remeše, kterými se právě trmácím, rostou odrůdy šampaňského Chardonnay, Pinot Noir a Pinot Meunier. Ale z jejich hroznů se šampaňské stát nesmí. Zrají totiž těsně na druhé straně barikády. Kvůli tomu se hněvají vinaři této bohem pozapomenuté vísky, která se teď přede mnou vynořuje. Chtě-

jí do oblasti šampaňského, stejně jako mnohé další vesnice v regionu. Ale výrobci šampaňského striktně dbají o to, aby oblast nebyla příliš velká a nenařadila jejich hříšně drahé šumivé víno. Kvůli tomu už mnoho let zuří v Champagne válka vinařů. Kvůli tomu tady taky jsem.

Klepu se zimou a bloumám mezi prostými domy a hledám *mairie*, obecní úřad, kde se se mnou chtějí setkat dva pánové ze Champagne. Rozhlížím se po vlajkami ozdobeném empírovém záměčku, v nichž běžně představení francouzských obcí sídlí. Mar-ně. Klepu na dveře. Žádná odpověď. V této odleh-lé vesnici žije čtyřicet lidí, jak jsem si našel v hotelu v Remeši na internetu. Dnes večer jsou, zdá se, všich-ni pryč. Padá noc. Chlad je ostřejší. Vidím to čer-ně. Mám hlad. Sklenka šampaňského by mi zvedla náladu. Ale tady se mohu napít nanejvýš z orezlého sudu na dešťovou vodu. Unavený a zmrzlý si sedám na dřevěnou bednu. „Haló! Je tady někdo?“ volám. Zdi ani neodráží ozvěnu. Dívám se nahoru ke hvěz-dám. Ale ty halí mlha. Božský život ve Francii jsem si tedy představoval jinak.

Aby toho nebylo málo, zjevují se mi před očima všelijaké postavy. Jsou to kolegové z centrály mých novin v Mnichově. „Typický Ulrich,“ slyším je, jak se mi smějí. „Zatímco my se v našem výškovém domě mezi kolejemi a dálnicí lopotíme se zítřejším vydá-ním novin, zatímco se jiní dopisovatelé probajo-vávají Arabským jarem nebo podzimem eura, sedí Ulrich v idylickém vinařském městečku a dělá rešer-

še o šumivém vínu!“ V mých představách se kolegové dostávají do varu. Malují si, jak jsem si čtyři roky užíval i Itálii *la dolce vita*, jenom abych si k tomu přidal další čtyři roky *savoir-vivre* ve Francii. „Paříž! *Amour!* Juliette Binoche! Šampaňské!“ slyším je se mi vysmívat. „Už stačilo. Pošlete Ulricha do výroby. Nebo do Severní Koreje!“

Takové reakce by samozřejmě byly naprosto nespravedlivé. Mohly by pocházet pouze od lidí, kteří znají Juliette Binoche pouze z kina a kteří netuší nic o náročných rešerších, kvůli nimž se již několik dní honím skrz oblast Champagne s jejími vlhkými starými sklepy plnými zrádných kvasinek. A šetřil jsem se u toho? Ne, to tedy ne. Kvůli tomuhle článku o válce o šumivé víno jsem riskoval všechno, dokonce svoje játra.

Slyším ty námitky: „A včera? Ta schůzka v městečku Avize v Union Champagne, největším sdružení vinařů ze Champagne? Byla to snad tvrdá práce?“

Přiznávám, ta schůzka proběhla vcelku potěšitelně. Na uvítanou odšpuntovaly tři okouzlující dámy z Union Champagne různé lahve tohoto šumivého vína, abych se já, amatér, kterým také jsem, naučil rozlišit *Blanc de Blancs* od *Blanc de Noirs*. K obědu mi tři muži z vedení obchodního oddělení nalávali různé šampaňské hodící se k rybě, drůbežímu a dezertu. Na závěr přinesli ze sklepa obzvlášť tlustou baňatou zelenou lahev s ručně psanou etiketou. Pocházela z doby, kdy si můj dědeček hrál na pískovišti, a otevřela se za zvuku suchého „plop“.

Tahle schůzka na frontě v Champagni samozřejmě nebyla nepříjemná, přestože ode mě vyžadovala nejvyšší stupeň koncentrace, abych pojmul všechny informace o odrůdách vína, směrnících EU a prodejních strategiích. A to po několika skleničkách. O to větší je dnešní schůzka vystřízlivění. Mými partnery k rozhovoru jsou zima, mlha, hlad a žízeň. Kdyby to tak věděli kolegové!

Potom ale přece jen uvidím na horním okraji vsi zasvitnout světlo. Před nízkým domem visí francouzská trikolora a vlajka s hvězdami Evropské unie. Otevrou dva starší muži v hrubých svetrech. Vedou mě do holé místnosti osvětlené neonovým světlem. Na zdi jako jediná výzdoba visí fotografie přísně hledícího prezidenta. Ještě že jsem si vzal ten oblek! Oba muži – starosta a jeho přítel – mi nabídnou místo u prostého dřevěného stolu. Potom se dostanou do ráže. S těmi hranicemi oblasti Champagne, o kterých se právě rozhoduje, je to prý nestydatost. Přiberou se obce, které by o to vůbec nežádaly. Naopak jejich obec, která před mnoha desetiletími už hrozny výrobcům šampaňského dodávala, prý musí zůstat mimo. „Chtějí nás vyloučit,“ křičí starosta a bouchne mozolnatou pěstí do stolu.

„Je to předem domluvená hra,“ láteří jeho přítel.

„Je to přímo rasismus,“ běsní starosta. Jejich vesnice má prý stejně dobrou půdu, stejné mikroklima jako nejlepší oblasti v Champagne. Přesto s tím teď bude konec, protože jejich obec – kvůli této historické svévoli – už prý nebude ležet ve správním regionu

Champagne, ale v Pikardii. To si ale nenechají líbit. S dalšími vynechanými obcemi prý založili spolek a budou bojovat.

V oblasti Champagne je opět válka, i když se teď nestřílí kulkami, ale hrozny. Samozřejmě jim nejde o všechny ty peníze, co by vynesl nový hektar půdy v Champagne, jak oba rebelové ujišťují svého vyděšeného hosta, tedy mě. „Mnohem spíš bojujeme za čest naší vesnice.“ Když bude potřeba, rozdají si to najednou s Remeši, Paříží i Bruselům. Vercingetorix¹ je mrtvý a Asterix pouze vymyšlený. Ale v malých galských vesničkách zůstává duch protestu stejně živý jako šampaňské.

Na rozloučenou mi starostův přítel věnuje ještě jednu těžkou zelenou lahev s korunkovým uzávěrem a bez etikety. Obsahuje esenci jeho polí, bublavý nápoj, kterému říká šampaňské, i když se to nesmí. „Ochutnejte a řekněte mi, jestli to šampaňské je,“ pobízí mě a oči pod hustým obočím mu jiskří.

„Bohužel nemůžu, protože ještě budu řídit,“ odpovím.

Oba rebelové mlčky přikývnu a asi si myslí: „Ti Germáni si snad dělají legraci.“

Cesta domů se ale ukáže složitá i bez šampaňského. Antonia, moje manželka, ze zásady odmítá veškeré navigační přístroje. Pochází z rodu švábských hospodyněk, a tudíž jsou jí protivné vysoké výdaje.

---

¹ Galský náčelník, který v 1. stol. př. n. l. vedl poslední velké povstání proti Juliu Caesarovi (pozn. překl.).

Nechceme přece prý skončit jako Řekové. A zadruhé je dcerou civilizačního skeptika a diplomovaného inženýra, takže supermoderní technice nevěří. Když už by ona sama nedokázala přečíst mapu, nezvládne to rozhodně ani malá plastová krabička, tvrdí Antonia. Navigace jí proto nesmí na palubu. Moje námitka, že při služebních cestách se musím pohybovat pro mě zatím neznámou Francií, zprvu nezašla. Potom mi pomohla náhoda v podobě novin *Le Monde*. Tento list nabízel novým předplatitelům navigaci jako prémii. A protože se jako dopisovatel ve Francii bez *Le Monde* obejdu jen těžko, přistála v našem starém stříbrnošedém passatu přece jen navigace. Avšak Antonia trvá na tom, aby byl vypnutý zvuk, když sedí v autě. „Protože já ten hlas nesnesu.“ Kromě toho tvrdí, že přístroj, který děti z nevysvětlitelných důvodů překřtily na „Froni“, je vedle jak ta jedle. Bohužel v tomhle má Antonia občas pravdu.

V tento večer mě ale Froni nejdřív vyvádí ven z vesnice a na okresní silnici. Cesta vede liduprázdnými luhy *France profonde*, venkovské Francie. Pole se střídají s listnatými lesy. Ve světle reflektoru se na kraji cesty objeví divočák. Potom Froni zavelí: „Po dvou stech padesáti metrech odbočte doprava!“ Přestože Francouzky si jinak na svých způsobech zakládají, žádné „prosím“ nikdy z reproduktoru nevyjde. A přestože Francouzky milují oduševnělé disputace, Froni se do diskuze nikdy nepustí.

Můj bratr žijící v Bavorsku na rozdíl ode mě se svou

navigací mluví. „Ty hlópá huso,“ křičí na ni, když ho vede na scestí.

Navigace potom trochu kousavě, ale zdvořile odpovídá: „Bohužel vám nerozumím.“

Podobné chování je mojí Froni cizí. „Nyní odbočte doprava!“ poručí mi. Samozřejmě to udělám, konec konců se v divoké pohraniční oblasti mezi Champaní a Pikardií nevyznám. Skončím na térové cestě, která vede lesem a která se pořád dále rozvětjuje a nakonec se zúží na úzkou bahnitou pěšinu. „Otočte se,“ láteří Froni. Potom tvrdí, že už nemá satelitní signál.

Proto se rozhodnu navigaci převzít osobně. Cestou zpátky zabloudím ve spleti lesních cest. Už je pozdě. Kolem už nejsou žádní divoáci. Froni se zahalila mlčením. Já trčím. Sám v hlubinách Francie. Ve tmě a zimě. Kdyby to tak věděli kolegové.

Zatímco nervózně ťukám na Fronin obal a marně si v pološeru za svitu vnitřního osvětlení auta беру na pomoc mapu, vynoří se přede mnou otázka. Velká a zásadní.

Jak to mohlo dojít tak daleko?

Ještě před pár měsíci jsem, aniž bych to věděl, byl nejšťastnější člověk na světě. Žil jsem s Antonií a našimi dětmi Bernadette a Nicolasem v Itálii, v Římě, tedy tam, kde jsem vždycky žít chtěl, a to od té doby, kdy jsem s rodiči poprvé přešel Alpy. V Římě bylo všechno, co jsem si přál: italští a němečtí přátelé, povět-

šinou azurově modré moře, *spaghetti allo scoglio* na terase u moře, pinie a cypřiše před antickými ruinami a barokními kupolemi, hory na túry a dokonce na lyžování, cappuccino na Piazza Santa Maria v Trastevere, běhání v parku Villa Doria Pamphili, náš dům s všelijakými sympaticky komickými postavami a načervenalé teplé světlo, které tomu všemu propůjčuje romantické zbarvení.

Přiznávám, že teď nejsem objektivní. Jak bych také mohl, když jsem stále ještě, nebo zase, zamilovaný do Itálie. Proč jen jsem tu zemi opouštěl? To je jiný příběh. *Arrivederci, Roma!*

Dva

Každopádně teď jsem v tomto pošmourném zářijovém večeru v severní Francii v pr... – pardon, v problému, místo toho, abych završil den za vláhého římského večerního vzduchu s domovníkem Filippem před naším domem se šálkem *caffè* nebo skleničkou *bianca*, tedy bílého vína. Přitom jsem se na rozloučení s Římem a nový začátek v Paříži tak těšil. Když se mě šéfredaktor před několika měsíci po telefonu zeptal, jestli bych si dokázal představit jít pracovat jako korespondent do Francie, řekl jsem odhodlaně: „Ano.“ A Antonia, Bernadette a Nicolas to udělali taky. Antonia měla radost, že může navázat na svoje dva semestry na Sorbonně a obnovit svou starou lásku k Francii. Dvanáctiletá Bernadette básnila o Eiffelově věži a o pařížské módě. Nicolas, kterému už bylo devět let, se jednoduše těšil na stěhování, balení do krabic, stěhovací nákladák a přesun do nového pokojíčku. Také tajně doufal, že u francouzského Atlantiku konečně chytím pořádně velkou rybu. Mě osobně lákalo pořádně poznat pro mě dosud nepřiliš známou zemi, abych ji mohl popsat čtenářům svých novin. Byl jsem na Francii zvědavý, na tohoto šarmantního giganta historie, kultury a životního stylu. Všichni jsme snili svoje malé sny – a kolo dějin se dalo do pohybu.

Na rozdíl od Antonie nejsem ten, kdo by chtěl bez přípravy skočit do studené vody. Takže k nám domů brzy dorazily těžké bedny plné knih s tituly jako *Kulturní šok ve Francii*, *Procházky po Paříži* nebo *La France que j'aime (Francie, kterou miluji)*. Samozřejmě si ze mě moje rodina dělala legraci.

„Ty na to musíš přirozeně nejdřív jít teoreticky,“ vzdychla Antonia.

„Kam máme všechny ty knihy dát?“ sténala Bernadette.

„Srdce mi plní trápení a starosti,“ stěžoval si Nicolas. Od té doby, co začal číst komiksy s kačerem Donaldem, ho tíží každý zbytný výdaj. Chtěl by totiž také jednou být miliardářem a koupat se ve zlatácích.

Já jsem se ale nenechal odradit, začel jsem se do *Francouzské revoluce a bídy pařížských předměstí*, ponořil jsem se do děl francouzských intelektuálů a špřtal se francouzská slovíčka. Nechal jsem si do svého bytu zavést satelitní vysílání francouzské televize. To, že jsem tomu skoro nerozuměl, mé zanícení jen posílilo.

Zlým jazykům navzdory jsem k celé věci přistoupil nejen z teoretické stránky, ale i z té praktické. Proto vedla poslední letní dovolená našich římských let na Korsiku. „Ten ostrov je něco jako italsko-francouzský hermafrodit,“ vysvětlil jsem své překvapené rodině, „a proto je pro nás ideální jako přestupní stanice.“

Tak nás jednoho horkého červencového dne vyplivl přívoz v Bastii. Bylo to hezké přičichnutí k Francii jen nepatrně zkalené tím, že jsem si krátce před odjezdem při hledání bytu v Paříži zlomil nárt. Chodníky

u Seiny jsou totiž vyšší než u Tibery a já měl asi hlavu v oblacích, kterých je na pařížském nebi požehnaně. Každopádně jsem se musel ve skoro čtyřiceti stupních po Korsice vláčet s nohou v sádře. Zatímco se Antonia a děti šplouchaly ve Středozemním moři, seděl jsem na pláži a potil se na příliš nízkém skládacím lehátku a láteril na svoje slovíčka. *Je peste, tu pestes, il peste* – nadávám, nadáváš, nadává... Alespoň jsem zamluvil romantické venkovské ubytování v horské vesničce u Calvi. K našemu bytu v podkroví vedlo něco jako žebříček pro slepice. Naštěstí jsem kvůli své noze nemohl nést nahoru kufry. Vlastně, Antonia působila v den příjezdu poněkud napjatě. Přitom ty kufry nebyly zase až tááák těžké.

Na Korsice se nám obzvlášť líbilo to, že se tam člověk všude domluví italsky. Zároveň jsme získali vhled do kulturních rozdílů mezi oběma románskými sesterskými národy. Na druhý týden jsme si rezervovali chatku v prázdninovém zařízení u Ajaccia. Areál kolem bazénu byl hezký, jen hudba nás udivila. Od brzkého rána až do večera zněly z reproduktorů smuteční pochody. Nejpozději po hodině u bazénu jsme měli podlomenou morálku. Stěžovali jsme si na hudbu majiteli. Ten muž si vytáhl z uší špunty a trpělivě nás vyslechl. Potom řekl: „Já vám rozumím. Ale máme tady hodně italských hostů. Ti jsou docela živí, pokud chápete, jak to myslím.“ Tázavě jsme na něj hleděli. „Ti Italové dělají pekelný kravál! Ale touhle smuteční hudbou je trochu zklidním.“

* * *

Italové sem, Italové tam – ani Francouzi nepřijdou na *Île de la Beauté*, ostrově krásy, zkrátka. Ráno jsem si v místním *Café de Commerce* koupil noviny *Le Monde*, *Le Figaro* a *Libération*, posadil jsem se na piazzu – *scusi* – *place* do stínu platanu a tvářil se, že čtu francouzsky. Dával jsem u toho pozor, abych listy nedržel vzhůru nohama. Večer jsme s Antonií poslouchali ve francouzské televizi, jak se hasiči na Korsice snaží uhasit tradiční lesní požáry. Doprovodné video nám porozumění nesmírně usnadnilo. A zatím jsem stihl přečíst v originále první Simenonovu detektivku „*La Guinguette à deux sous*“, česky „*Hospůdka na břehu Seiny*“.

Ted' aby nevznikl špatný dojem: Francie, Francouzi a vše francouzské je mi známé od dětství. Moje mnichovská babička z otcovy strany používala oddaně výrazy jako „à propos“ a „portmonka“ a tvrdila, že její rodiče měli natolik vybrané způsoby, že se – jsme v době první světové války – večer u stolu občas bavili francouzsky. Moji příbuzní z matčiny strany se v Saarbrückenu ve všem francouzském doslova koupali. V týdnu vždy kupovali Muscadet v blízkém Sarreguemines a v neděli chodili na procházky do Spicherenu do sousední země.

Mě samotného jako mladého člověka učilo řeč tohoto Grande Nation² několik angažovaných profesorů na gymnáziu v Tutzingu. Takže jsme s panem

---

² V německy mluvících zemích se tento výraz používá jako označení Francie. (pozn. překl.)

Neumeisterem – my studenti jsme mu říkali Monsieur Neufmaître – četli dokonce náročný román *L'Assomoir*, *Žabiják*, od Émila Zoly, přičemž jsem si musel často pod lavicí pomoci německým překladem.

Také jsem jednou ve věku čtrnácti let, kdy je člověk obzvlášť kulturně vnímavý, jel s rodinou do Francie. Dovolená mi uvízla v paměti ze tří důvodů. Zaprvé jsme s rodiči a mým bratrem tehdy jedli v krásné rybí restauraci v Bretani *homard à l'armoricaine*. Přitom se nejedná o humra na americký způsob – tedy s *freedom fries* a Coca Colou. „Armor“ je naopak keltské slovo pro „zemi u moře“, Bretaň. Humr à l'armoricaine v omáčce z olivového oleje, koňaku, česneku, šalotky, rajčat, cukru, bylinek a kajenského pepře rozhodně patří k tomu nejchutnějšímu, co se dostane z moře na talíř. To jsem tehdy ovšem ještě ale nemohl posoudit. Zato si přesně vzpomínám na okamžik, kdy chtěl můj otec oddělit silná klepeta od humrova krunýře. Klepeto zmáčené červenou omáčkou mu vyklouzlo z ruky, proletělo nad jeho hlavou dozadu a přistálo u vedlejšího stolu ve výstřihu elegantní dámy, která bezpochyby pocházela z velmi staré francouzské šlechty. To, že madame měla na sobě bílou krajkovou blůzu, věci nepomohlo. Každopádně jsme zjistili, jak distingovaní Francouzi nadávají.

Zadruhé jsme toho času nocovali v malé zátoce jižně od Brestu v malém nostalgickém hotelu. Mým rodičům to připadalo romantické, mému bratrovi a mně hrozně staromódní. Ovšem nám dětem se líbila litinová vana, ze které se dalo udělat prima akvá-

rium. Tam jsme umístili šneky, mušle a kraby, které jsme nasbírali za odlivu na pláži. Za dva dny se akvárium proměnilo na příšerně páchnoucí břečku. Tím jsme se naučili, že sladká voda se nehodí pro mořské živočichy – a že i pokojské v Bretani umí hodně nahlas nadávat.

Zatřetí jsme na zpáteční cestě navštívili Paříž. Paříž! Tenhle klenot kultury a krásy, tuhle metropoli múz a muzeí. Moji rodiče tím v nás chtěli zasít sémě, které mělo přinést bohaté plody. Mě ovšem moc nezajímaly Notre Dame, Louvre a Invalidovna, zato výsledek zápasu fotbalové Bundesligy mezi Bayernem Mnichov a Eintrachtem Braunschweig ano. Tehdy v září 1977 nebyl ani internet, ani chytré telefony. Zoufale jsem proto hledal výtisk těch dnes celosvětově známých novin, které koupíte v každé dobře zásobené trafice a pro něž momentálně píšu. U jednoho stánku ze zelené litiny jsem tento jihoněmecký list skutečně našel. Rychle jsem prolétl stránky. Tam se skvělo tiskařskou černí na bílém papíře: Bayern Mnichov – Eintracht Braunschweig 3:2. Zamával jsem novinami a začal jsem uprostřed chodníku jásat. Na čele mého otce se objevily vrásky. „Takový ignorant,“ syknul na moji matku.

Tehdy jsem si myslel, že ignorant je druh jídla. Góly Bayernu dali jen tak mimochodem jeho pozdější viceprezident Uli Hoenes a jakýsi Gerd Müller. Není ani příbuzný, ani švagr současné hvězdy Bayernu Thomase Müllera. Ale už tehdy jsme zjistili: Müller se trefí vždycky.

* * *

Takové tedy byly mé hluboké znalosti Francie a Paříže, když jsem se na Korsice pustil do ještě lepšího poznávání Grande Nation. Zpět v Římě jsme s přáteli a sousedy v našem domě uspořádali večírek na rozlučku s *Bella Italia*. Cítil jsem, jak mě po zádech poklepávají ruce, slyšel jsem hlasy, jak mi šeptají do ucha: „*Arrivederci, Roma! Bonjour, la France!*“ Potom zhasla poslední světla.

Když jsme se příštího rána probudili v našem prostorném římském bytě s lilkově zbarvenou mramorovou podlahou, čekali už u dveří stěhováci. Večer byl byt prázdný. Další den jsme se nachystali na dlouhou cestu na severozápad. Náš *passat* přetékal všemi těmi věcmi, které jsme nechtěli svěřit stěhovákům. Na zadní sedadlo mezi Bernadette a Nicolase jsme postavili plastovou vaničku s rybami z Nicolasova akvária. Vedle několika neonek a mečovek zelených se vesele proháněla černo-zlatě zabarvená sekavka nádherná, která ráda s hlasitým mlaskáním vycucávala šneky, a silný sumeček s rozježenými vousy a působivou hřbetní ploutví. Do kufru jsme instalovali klec pro Bernadettina čtyři morčata Jakoba Louda alias Giacoma, Nelly, Mucki a Susi. Filippo a Federica, domovnický manželský pár, nám ještě do rukou vtiskli panini s mortadelou a dvě lahve San Pellegrina – mělo být hodně vedro. Potom to vypuklo. Tedy, ještě příběhla k našemu autu v podzemní garáži Paola, kamarádka z našeho domu, a zapředla s Antonií rozlučkový rozhovor. „Už jenom krátce, Stefane,“ říkala pořád dokola.

Uběhly hodiny, ve voze s morčaty a rybami bylo vydýcháno a já začal být nervózní. „Antonie, už by-

chom pomalu měli vyrazit.“ Nakonec jsme skutečně naposled vyjeli z podzemní garáže našeho římského domu. Filippo a Federica stáli u brány. Mávali a mávali. Ve zpětném zrcátku se pořád zmenšovali. My jsme odbočili na *Lungotevere* a následovali jsme jeden z římských autobusů na cestě směrem na sever. První ranní paprsky dopadly na kopce a nás shora zdravily pinie. Musel jsem zatnout zuby, abych zahnal slzy, a tiše jsem si přísahal, že se do Říma ještě někdy vrátím.

Tak jsme opustili město mých snů. Vybrali jsme si pobřežní dálnici a ještě jednou jsme projížděli krajinou, která nám tak přirostla k srdci. Severní Lazio, Maremma, Pisánské hory, Apuánské Alpy, riviéra. Janov. Potom kolem Turína nahoru na Valle d'Aosta. Cestou se strhla hádka o správnou teplotu v autě. Nicolas kvůli svým tropickým rybám trval na dvaceti pěti stupních. Bernadette usoudila, že jejím morčatům by víc vyhovovalo dvacet dva stupňů. Argumentovala, že morčata jsou vysoce citlivá zvířata – na rozdíl od ryb. „*Ma vaffanculo!*“ odpověděl jí Nicolas širokým římským nářečím. To ponechám bez překlada.

Naše pojízdna zoo musela samozřejmě pořád zastavovat. Jednou hledala Bernadette odpočívadlo s pameliškami, protože jsem odmítl koupit drahou rukolu. Jindy prosil Nicolas u pumpy o čerstvou vodu pro rybičky. Večer jsme zastavili nahoře ve Valle d'Aosta. Objednal jsem hotel s bungalovy a zahradou. Tak se mohli Giacomo a spol. požitkářsky pást, zatím-

co my jsme strávili večer natažení na louce a pozorovali vycházející hvězdy. Byla to naše poslední noc v Itálii.

Ráno jsme u Monte Bianco překročili hranici, aniž by se událo něco dramatického. Nezměnilo se ani počasí, ani krajina. Přesto jsem ale cítil mravenčení v kostech a sevření v břiše stejně jako dřív před zkouškami. Co na nás ve Francii čeká? Jak nás Francouzi přijmou? Ozývaly se ve mně protichůdné hlasy. Byli tu přátelé a příbuzní v Německu, kteří tvrdili skoro unisono: „Můžete se odstěhovat do Francie, vy šťastlivci! Paříž, oh, là, là, Jak my vám závidíme! To je přece sen!“ Úplně stejně se vyjádřili i před čtyřmi roky před naší cestou do Říma. A neměli snad tehdy se svými hezkými prognózami pravdu, alespoň většinou?

Ale byli tady ještě naši italští přátelé. „Vy se stěhujete do Paříže? *Boh...* To je určitě skvělé město. Na dovolenou. Ale žít tam? *Sono forse un po' freddi i nostri cugini francesi.*“ Jsou trochu chladní, naši francouzští bratraci. „Tak srdečně jako v Římě vás v Paříži asi sotva přivítají.“

Přitom od roku 1956 spojuje metropole na Tibeře a Seině exkluzivní městské partnerství. Římu je na celém světě rovnocenná pouze Paříž a naopak, hlásá to poselství. Přesto si Italové a Francouzi přes všechny společné rysy v historii, řeči, kuchyni a kultuře nejsou příliš přátelsky nakloněni. Francouzi se svým silným státem si myslí, že Italové s jejich slabým státem jsou milí, ale neberou je úplně vážně. Italové to vědí a mají podezření, že se na ně Francouzi dívají

spatra. Přitom mají miliony Francouzů italské předky. Dokonce ani Bonaparte není skutečně francouzské jméno. A Francouzi by se dnes tak znamenitě nestravovali, kdyby si Kateřina Medicejská v 16. století nepozvala na francouzský dvůr italské kuchaře. To alespoň tvrdí Italové.

S takovými myšlenkami jsme sjeli dolů do údolí Saôny a potom přes zelené Burgundsko směrem k hlavnímu městu. Po cestě jsem s nadšením zjistil, že i francouzská dálniční odpočívadla provozuje italská firma „Autogrill“. „To se člověk hned cítí jako doma,“ řekl jsem.

„Nebud' přece hloupý,“ odpověděla Antonia. „Nestěhujeme se do Francie, abychom dál jedli *panini*, *tramezzini* a *grissini*.“

Po dvou dnech jízdy v letním vedru jsme my, morčata a rybičky sice vyčerpaní, ale živí dorazili do Paříže. Konečně v Paříži! Počítal jsem s tím, že zvířata to nechá chladnými. O to víc jsem se těšil na nadšené reakce dětí. Bulváry! Montmartre! *La tour Eiffel*! Nicolas a Bernadette budou valit oči! Což tedy valili, i když jinak, než jsem očekával.

Město lásky je stejně jako jiné metropole obklopeno ne zrovna nejhezčím dálničním obchvatem. V Římě se jmenuje *Grande Raccordo Anulare*, neboli GRAv Paříži *Boulevard périphérique*, zkráceně *périph*. Na tento okruh jsme teď tedy zabočili. Zatímco GRA alespoň jako útěchu nabízí přes dopravní chaos výhled na zelený kopcovitý terén, *périph* nabízí pouze ryzí velkoměsto. Je v něm až pět pruhů v každém

směru a tento třicet pět kilometrů dlouhý asfaltový kruh odděluje centrum Paříže od předměstí. Doprava je pekelná i pro někoho, kdo je zvyklý na *GRA*. Každý den se přes *périph* valí 270 000 aut, což je nejvíc ze všech dálnic v Evropě. Sedm z deseti míst s největšími zácpami ve Francii připadá na *Boulevard périphérique*. Už to vysvětluje, proč Pařížané nikdy nemohou přijít včas. Pokrčení ramen a „*Tu sais, le périph...*“ omlouvá každé zpoždění.

Prý existují obchodníci, kteří na okruhu stráví víc času než v kanceláři, přestože nelelkují. Mnozí proto už přestoupili na dvě kola a raději využívají „*moto*“, aby jako bojovní psi zleva a zprava prolétli kolem popojíždějících aut. Ten, kdo stejně jako my, vidí *périph* poprvé, může snadno dostat záchvat paniky. Troubení, skřípění pneumatik a túrování motorů a také vše zahalující výfukové plyny ještě zvýšily naši úzkost. Ani okolní zástavba nenabízela odlehčení. Po levé i pravé straně dálnice se na každém metru naprosto rovné plochy táhly více či méně ohavné výškové kancelářské budovy. Tak vypadala Paříž, do které jsme onoho odpoledne 31. července přijížděli.

V našem autě bylo ticho jako v hrobě. Ve zpětném zrcátku jsem viděl, jak na sebe Nicolas a Bernadette nechávají s doširoka otevřenýma očima to peklo působit. Asi pět minut neříkali vůbec nic. Potom to vypuklo:

„Tohle má být Paříž?“ odfrkla si Bernadette a protáhla obličej, jako bych ji bral na strašidelnou dráhu. „To je hnusný!“

„Taková hrůza!“ přidal se Nicolas. „Tohle je to nejhorší město na světě!“

Antoniino chlácholení, že jsme přece na obchvatu, který není hezký nikde, dokonce ani v Římě, rozhořčení dětí jenom zvýšilo. „*GRA* je tisíckrát hezčí,“ tvrdila Bernadette.

„Chci hned zpátky do Říma,“ zahulákal Nicolas.

Když jsem lhostejně pokračoval v cestě, začali si spolu šeptat. A potom unisono křičet: „Pro-tes-tu-jem! Stáv-ku-jem! Stáv-ku-jem!“ Hned jsem věděl, že z nich budou správní Francouzi.

Ignoroval jsem protesty ze zadních řad a proplétal jsem se dopravou. Každých pár kilometrů přiváděly dálniční nájezdy nové proudy vozidel. Jiné proudy uhýbaly na takzvaných *portes*, bránách, směrem do centra. To zní uspořádaněji, než to je. Ve skutečnosti se auta a motorky tlačí, strkají a spěšně využívají každou skulinku, aby se dostaly z krajních pruhů do prostředního a zase zpátky. Jak to, že se u toho nestane ještě víc dopravních nehod, je mi dodnes záhadou. Tehdy mě ta věrava natolik zaneprázdnila, že jsem si vůbec nevšiml, že křik na zadních sedadlech utichl a Bernadette začaly po obličeji tiše stékat slzy. „Ty moje беруško, nemusíš přece brečet. Za chvíli uvidíš, jak se ti bude v Paříži líbit,“ utěšovala ji Antonia.

Bože můj, co to těm dětem provádím, pomyslel jsem si. Nahlas jsem ale řekl: „Podívejte, tam je napsáno: *Porte d'Italie*,“ a ukázal jsem na dopravní tabuli. „Teď už aspoň známe z Francie únikovou cestu.“ Nikdo se nesmál.

Zatímco jsme mlčky pokračovali v cestě, zazvonil mi mobil. Zvedla ho Antonia, která mluví lépe francouzsky než já a navíc neseděla za volantem. Slyšel jsem vysoký nosový rozčilený hlas, který mluvil neskutečně rychle. Antonia se musela několikrát zeptat, co říkal. Potom dost klidně řekla: „*Mais nous sommes sur le périph, vous comprenez? On arrive quand on arrive.* – „Jsmo na obchvatu, chápete? Přijedeme, až přijedeme.“

„No co tohle bylo,“ kroutila Antonia hlavou, když zavěsila. „Slyší přece, že jsem cizinka, a stejně žvaní tak rychle...“

„A kdo to byl?“ zeptal jsem se.

„Nějaký Monsieur Canard, nebo tak nějak. Říkal, že je ze správy domu a chce nám konečně předat klíče. Dneska je 31. července, to mi pořád dokola zdůrazňoval. Jestli mi to je jasné. Všichni jeho kolegové už prý zmizeli z kanceláří. A on chce ještě dneska večer vyrazit s rodinou na dovolenou do jižní Francie.“

Ó já! Vzpomínám si na naše první dny v Římě. Tehdy jsme přijeli 1. srpna. V následujících týdnech byl stěží někdo k zastižení, žádný řemeslník, pracovník telefonní společnosti, majitel domu. Takže počáteční čas v holém, strašlivě horkém bytě byl chvílemi noční můra. Ale na to jsem ze samé nostalgie po Římu mezitím skoro zapomněl.

Po necelé půl hodině jízdy po *périph* jsme překročili Seineu a zalétli pohledem k onomu útvaru, který Pařížané láskyplně nazývají „*Dame de fer*“, „Železná lady“, který ale ve skutečnosti spíš připomíná kostru žirafy. „Podívejte, děti, Eiffelovka!“ vykřikla Antonia. Jenže než si Bernadette stihla z obličeje otřít slzy, vidět už zase nebyla. Vědomí, že v budoucnu budeme bydlet hodně blízko tohoto zázraku, přinejmenším zlepšilo atmosféru. Krátce nato jsme opustili *périph* přes *Porte de Saint-Cloud*. Projížděli jsme městskými čtvrtěmi se zelenými stromovými alejemi. Viděli jsme první elegantní Haussmannovy domy, pojmenované po bývalém prefektu Georgesu Eugènu Haussmannovi, s jejich klasicistními fasádami a nablýskanými břidlicovými nebo olověnými střechami. Na kavárenských terasách seděli lidé poklidně na slunci. „Vypadá to, že žít se tady přece jen nějak dá,“ říkal jsem si v duchu.

„Ti lidé jsou ale krásně oblečení,“ poznamenala Bernadette, která se zajímala o módu už dřív. „Nenosí skoro žádné barvy. Jenom černou, šedou, bílou a občas modrou. Vypadá to ale skvěle.“

I mě teď napadlo, že v ulicích – na rozdíl od stejně v módě uvědomělé Itálie – chybí výrazné barvy. Jásavě žlutá, vesele oranžová nebo hříšně vyzývavá červená. Musel jsem myslet na to, co jsem četl ve svých obrázkových knížkách o Paříži: Město je těžké fotografovat barevně, protože v něm není skoro žádná červená. Žádná červená ve městě lásky? Než jsem o tom mohl dál přemýšlet, překročili jsme znovu Seineu, opustili město a jeli jsme do kopce do *banlieue*.

Jak se bude Antonii, Nicolasovi a Bernadette líbit náš nový domov?

Tři

La banlieue znamená ve francouzštině samo o sobě prostě a neškodně „předměstí“ nebo „periferie“. Již delší dobu se ale *banlieue* používá jako výraz pro zpuštělé sociálně problémové čtvrtě ve velkoměstech, kde mnoho lidí bydlí v gigantických panelácích a trpí vysokou nezaměstnaností, špatným vzděláním a zuřící kriminalitou. V těchto *banlieues* se často soustřeďují přistěhovalci se severní a západní Afriky, kteří si jinde byt dovolit nemohou. Mnoha mladým z takovýchto imigrantských rodin připadá, že je Francie zanedbává, a proto se přimykají ke své původní identitě jako například Alžířané nebo Maročané. To je poznat třeba při zápasech tzv. *Bleus*, francouzského národního fotbalového týmu, kde mávají alžírskými vlajkami. Mnozí další hledají útočiště u islámu a nevelká menšina i u radikálního islámu.

Banlieues se staly pověstnými na podzim roku 2005 při velké vzpouře předměstí. Tehdy na sídlištích Paříže, Lyonu a dalších velkoměst hořely desetitisíce aut, ale také škol, obchodů nebo policejních stanic. Stát od té doby vložil spoustu peněz do opravy sociálních bytů. Na hospodářské bídě a pocitu zanedbání a vyloučení v takzvaných *quartiers sensibles* se ale změnilo jen málo. Při mé práci novináře ve Francii mě problém předměstí provázel znovu a znovu.

Ale ne vždy je *banlieue* skutečně *banlieue*. Zatímco severní předměstí Paříže, která leží v pověstném departmánu číslo 93, platí ve Francii za symbol sociálních problémů, má západní *banlieue* dobrou pověst. Zde v departmánu číslo 92, v dohledu Eiffelovy věže a blízko zámku ve Versailles, vzkvétají udržované, zelené a klidné obytné čtvrti jako Saint-Cloud, Garches nebo Vaucresson se svými starými kamennými vilami, kvetoucími zahradami, měšťanskými rodinami ctícími tradice, polskými pomocnicemi v domácnosti a černými au-pair. Rodinné příjmy jsou tu čtyřikrát vyšší než na severu Paříže. Pozemky a domy jsou často neúnosně drahé. Toto bohatství se ovšem nevystavuje okázale na odiv. Zbohatlické vystupování se tu zavrhuje. *Bling-bling*, ověšování se blyštivými cetkami, je považováno za vulgární. Kdejaký multimilionář přes týden jezdí po okolí svým malým starým renaultem a jenom o nedělích si dopřává vyjížďku v porsche kolem rondelu v parku v Saint-Cloud. O Francouzích v dopravě mluví za vše, jestli má vůz poznávací značku s číslem 92, nebo 93. Ale o tom jsme onoho 31. července ještě nic nevěděli.

Pro mě bylo hledání bydlení ve Francii těžké. V Římě jsme bydleli v centru. Mohli jsme pěšky do Vatikánu, k Tibeře nebo do Trastevere. Stejně tak jsme to chtěli i v Paříži. Až do našeho stěhování byl můj obrázek o Paříži silně ovlivněn americkými autory takzvané ztracené generace, kteří ve dvacátých letech

udělali z Paříže díky vysokému dolarovému kurzu slavnost života, pobývali v salonku u Gertrude Steinové a šmejdili po mystickém knihkupectví „Shakespeare and Company“. Ernest Hemingway byl jedním z těch mladých Američanů, F. Scott Fitzgerald dalším. Jako student a maturant jsem si maloval, jak spolu diskutují v kavárnách na *Rive gauche*, levém břehu Seiny, procházejí noční lokály na Montmartru a píší romány ve špatně vytápěných – ale vysoce romantických – podkrovních bytech Haussmannových domů. Když Woody Allen vyslal do kin svůj film „Půlnoc v Paříži“, překvapilo mě, jak moc jeho snímek odpovídal mé romantické představě. Smích. Lásky. Světla. Noci.

Abych to zkrátil: Paříž v mé hlavě nebylo reálné místo, ale obrovská literární a umělecká kavárna obývaná génii, excentriky, mondénními ženami a oduševnělými herečkami. To, že v Paříži žili někteří z vůbec největších romanopisců jako Marcel Proust nebo James Joyce, můj obraz města ještě vylepšilo. Samozřejmě mi při hledání bydlení bylo dávno jasné, že tahle Paříž mé fantazie má se skutečným městem asi tolik společného, jako Nebeský Jeruzalém s tím na zemi. Přesto se ale v jakési komůrce mého mozku udržela myšlenka, že nemůže být většího štěstí, než žít a psát v této imaginární Paříži.

Bylo by tedy nasnadě, abych se vydal hledat bydlení v romantické části města. Mohl jsem se po něčem poohlédnout na *Rive gauche*, kde kromě Ernesta Hemingwaye a spol. pili s přáteli na kavářenských terasách

pastis i Jean-Paul Sartre a Simone de Beauvoir. Nebo v Marais, kde můžete klesnout na dno v bezpočtu okouzlujících barů a restaurací. V Montparnasse, které Marc Chagall popsal jako „revoluci oka“ a „rotaci barev.“ Na Montmartru, kde kdysi ještě jako chudý malíř tvořil Pablo Picasso a kde se potulovala Édith Piaf jako *môme*, děvče. Nebo dokonce v luxusním 16. obvodu, kde se cítí jako doma Nicolas Sarkozy a Carla Bruniová? Z toho všeho nebylo nic. Antonia, Bernadette a Nicolas (ne Sarkozyovi, ale Ulrichovi) totiž unisono nařídili: „Chceme bydlet blízko německé školy.“ Všichni tři trpěli v Římě ve velkoměstské dopravě při mnoha dlouhých cestách mezi domovem a školou. To teď mělo být jinak, a protože Mezinárodní německá škola v Paříži neleží v Paříži, ale na západním předměstí Saint-Cloud, musel jsem se usídlit tam.

Je trochu hloupé, že přímo naproti německé škole je ještě Americká škola v Paříži. Proto jsou v Saint-Cloud a okolí pro cizince domy a byty extrémně vzácné a drahé. Přesto jsem naivně doufal, že nám budu moci pronajmout okouzlující domeček s hezkou velkou zahradou. Slovo „Villa“ mi strašilo v hlavě. Když už jsem nemohl bydlet jako Hemingway v centru Paříže, chtěl jsem alespoň rýt, sázet, grilovat, hrát s Nicolasem fotbal a stavět s Bernadette domečky pro morčata, co hrdlo ráčí.

Při svých dvou výpravách za hledáním bytu v Paříži jsem se rychle vrátil na tvrdou zem reality. Nabídka, kterou bychom jen taktak zaplatili, byla nanejvýš skromná a nabídka, která by byla přijatelná, se blížila nule. „Nádherná vila“, kterou makléř tak vychvalo-

val, se totiž ukázala být miniaturní barabiznou, kde by bylo těsno i našim morčatům. V „okouzlujícím rodinném domě“ se dařilo plísni. Naopak „romantické bydliště blízko města“ leželo v odlehlém lese asi padesát kilometrů západně od Paříže. A potom tady byl ještě jeden sám o sobě hezký dům – dokonce s bazénem – v La Celle Saint-Cloud, což je docela blízko od školy. Bohužel předchozí nájemníci ho nechali v takovém stavu, že říkat mu katastrofální by bylo ještě přikrášlení. A makléř mě ujistil, že majitelé zamítli jakákoliv „zkrášlující opatření“.

Notně zbavený iluzí jsem jel na konci svého druhého pobytu s jedním makléřem – dával velký důraz na to, že se nejmenuje Canard, ale Canad – na obhlídku něčeho, co se jmenuje „*pavillon*“ v místě zvaném „Hameau Beauregard“ na západním okraji Saint-Cloud. *Pavillon* znamená „rodinný dům“, *hameau* „osada“ a *beauregard* lze přeložit jako „hezký pohled“. Dům v osadě Hezký pohled – to vlastně neznělo vůbec špatně. Vzhledem k mým dosavadním zkušenostem mě ale spíš vystrašil popis. Když mě Monsieur Canad ještě ujistil, že dům je sice poněkud osobitý, ale sympatický, očekával jsem nejhorší.

O to bylo jednodušší nechat se příjemně překvapit. K *hameau* se dá dostat jen po soukromé slepé ulici a po schodech a sestává ze staré vily, roztomilého domu z pálených cihel a z několika úzkých věžovitých řadových domů, které jsou sice asi teprve patnáct nebo dvacet let staré, ve větrném atlantickém klimatu na této výšině už ale získaly bohatou patinu.

Volný *pavillon* byl jednou z těchto řadových věžovitých staveb. Měl žlutošedý, od vlhkosti flekatý nátěr a docela špinavé šedomodré okenice, které asi měly kdysi připomínat Provence. Ale domy stály kolem útulného kruhového plácku, kterému stínil velký platan v jeho středu. Ve větroví se hádaly dvě straky. Na jedné ze střech zavrkal holub. Z keřů se valila vůně prvních květů jasmínu. Kolem projela holčička na koloběžce, silný muž s hustými bílošedými vlasy si vyrazil zaběhat. Jarní idylka.

Musel jsem to pozorovat vážně nadšeně, protože Monsieur Canad řekl sebejistě: „To nejlepší teprve přijde.“ Otevřel těžké kovové dveře našeho domu, přičemž upadla klika. Uvnitř domu jsem se ihned cítil jako doma. Podlahy byly terakotové, což vytvářelo teplou důvěrnou – čti italskou – atmosféru. Protože obytná věž stála ve svahu, šlo se z přízemí s kuchyní, pracovní a ochozem po dřevěných schodech dolů do obývacího pokoje, který se otevíral na jih do maličké zahrádky. Průčelí s okny od podlahy obývacího pokoje až ke stropu ochozu propůjčovalo domu atmosféru ateliéru. Navíc nabízelo pohled přes zahrádku a sousední domy na zelené listnaté stromy v parku Saint-Cloud. Byl jsem tak překvapený, dokonce oslněný touto vši zelení a světlem, že jsem se sotva podíval do pokoje pro hosty s koupelnou za obývacím pokojem a do třech ložnic s koupelnou v prvním patře. Chtěl jsem hned podepsat nájemní smlouvu. Canad se smál: „Pošlu vám podmínky do Říma. Potom to můžete podepsat.“

To s těmi podmínkami mělo něco do sebe. Nejdříve tu bylo nájemné, za které by se v Braniborsku dal

obývat zámek i s parkem. Němečtí přátelé v Paříži nás ovšem ujistili, že cena je zcela normální, „na tuhle oblast dokonce spíš výhodná“. Kromě toho tam bylo několik zvláštních klauzulí. Bylo tam třeba napsáno, že nájemník přijímá kuchyňské spotřebiče tak, jak jsou k dispozici, a upustí od reklamace odsávacího zařízení na toaletě pro hosty. Tajemné pravidlo? Antonia, která se jako soudkyně dívá na text psaný malými písmeny obzvlášť nedůvěřivě, svraстила čelo. Ale já jsem ji uklidnil s tím, že francouzské domy jsou přece postavené a zařízené úplně jinak než německé. „To jim právě dodává jejich kouzlo.“

Podepsali jsme. A tak jsme nyní ve čtyřech spolu s rybičkami a morčaty jeli více méně plni radostného očekávání vstříc svému novému bydlišti. Naštěstí je Saint-Cloud mimořádně hezké městečko. Ve středověku ho založil mnich jménem Chlodoald a později v parku vznikl velkolepý zámek, který v průběhu dějin patřil bratrovi Slunečního krále, Marii Antoinettě a Napoleonovi. V německo-francouzské válce v letech 1870 a 1871 ho obsadila pruská a bavorská vojska ještě před tím, než při ostřelování francouzskými jednotkami lehl popelem. Zřícenina byla nakonec odstraněna. Od té doby nostalgikové bojují za jeho obnovu.

Díky německé škole žije na vyvýšenině Saint-Cloud také hodně Němců. Francouzští posměváčci proto mluví o „kopci kysaného zelí“. Na ten jsme teď taky vyjeli a dostali se do klidné, romantické ulice: prosté i okázalé vily z červeného pískovce porostlé břečťa-

nem, révou a vistárií jako zámek Růženky; udržovaně zpustlé zahrady, z nichž jako modrozelené svícny čněly cedry; cypřiše tenké jako tyčka a stříbřité olivovníky ze Středomoří, bujné banánovníky, jabloně, vějířovité palmy vysoké jako stromy – zkrátka země zaslíbená. Na Antonii to udělalo dojem. Děti byly najednou nadšené. „Tati, tohle je ta nejhezčí ulice na světě,“ řekl Nicolas.

„Je to tu prostě boží,“ zhodnotila Bernadette.

Dělalo mi starosti, že by naše budoucí bydliště mohlo vedle vši té krásy trochu ztratit na půvabu. A užuž jsme projížděli kolem našeho domu. Vypadal v této pestré ulici jako blecha v kožichu siamské kočky. Ošklivý nátěr, barva loupající se z okenic, hnijící dřevěné obložení štítu. Ale Nicolas a Bernadette se teď vezli na vlně nadšení. „Malá věž! To je sladký!“ volali. „Bydlíme ve věži! Až to zjistí naši kamarádi v Římě!“

Museli jsme ještě třikrát zabočit, než jsme přijeli na *place v hameau*. Před naším domem se potloukal chlapík hubený jako tyčka v příliš krátkých oblekových kalhotách a špičatých černých botách. „*Bonjour, Monsieur Canard*,“ řekl jsem při vystupování svou zběhlou francouzštinou, která mě bez nehod dovedla až na konec tohoto pozdravu, a napřáhl jsem pravou ruku.

„Canad, jestli dovolíte. Canad!“ odpověděl podrážděně Monsieur Canad a mou ruku ignoroval. „Dobře, že jste konečně dorazili. Chtěl jsem už před dvěma hodinami vyrazit na dovolenou.“ Teatrálně ukázal na zavřené okenice dalších domů v *hameau*. „Stejně jako mnoho jiných Francouzů!“

„*Le périph, vous savez*,“ odpověděl jsem chladně.

Potom Canad otevřel náš *pavillon*, přičemž mu zase upadla klika. V poklusu nám chtěl ukázat dům. Pracovnu, ochoz, kuchyni. V ní jsme si všimli, že sporák je odtažený a na zadní straně vykazuje jisté stopy ohně. Antonia otevřela lednici a kvůli zápachu a množství plísně uvnitř uskočila leknutím. „Podepsali jste, že nebudete na kuchyni nic kritizovat,“ na to Monsieur Canad preventivně.

Sestoupili jsme do přízemí, obdivovali opravdu krásný krb v obývacím pokoji, vstoupili do pokoje pro hosty bez oken ležícího za obývánkem a potom ještě dál dozadu do koupelny, zahloubené ve svahu. Monsieur Canad rychle otočil kohoutky u umyvadla, aby ukázal, že fungují. Ozvalo se jakési nepřívětivé zaškrundání, voda ale netekla žádná. Potom spěchal Canad nahoru a do garáže zapnout hlavní kohout. Úspěšně. To mi dodalo odvalu a spláchnul jsem záchod. Účinek byl nečekaný. Ne proto, že teď do záchodové mísy tekla voda – s tím jsem počítal. Ale kvůli podivnému hluku, který několik minut otrásl domem. Znělo to, jako když se pořád dokola zapíná a vypíná sekačka. Jenom mnohem, mnohem hlasitější. „*Mon Dieu, c'est quoi?*“ zakřičela Antonia.

Zdalo se nám, že jsme viděli po obličeji pana Canada mihnout se ďábelský úsměv. „Vidíte tuhle bílou krabici?“ řekl a ukázal na zvláštní přístroj velikosti autobaterie pod splachovací nádržkou. „Z toho vychází ten hluk. Koupelna pro hosty je pod úrovní městské kanalizace. Proto je potřeba nejdříve všechny fekálie vypumpovat nahoru. Aby se zabránilo

ucpávání, tak se nejdřív v tomto přístroji rozmělní. Představte si to jako řezačku. Detailů vás ušetřím.“

„A to funguje?“ zeptala se Antonia a trochu zbledla v obličeji.

„*Pas de souci* – bez obav!“ řekl Canad. „Každopádně jste se v nájemní smlouvě zaručili, že odsávací zařízení v koupelně pro hosty nebudete reklamovat.“

„Proč jsem tě vlastně nechala studovat práva?“ zasyčela na mě Antonia.

„Proč jsem si vlastně bral soudkyni?“ zaprskal jsem zpátky.

V tomto okamžiku se z horního patra ozval pronikavý křik. „Mami! Tati! Voda! Pomoc!“ ječely naše děti. Vyřítili jsme se nahoru, Monsieur Canad nás následoval. Na druhém schodu směrem nahoru už nám to teklo naproti. Když jsme přišli do ložnice, viděli jsme, že v celém patře už je centimetr vody. Canad se hnal do maličké místnosti, zřejmě prádelny. Tam bylo vody ještě více. Teď se začala odvíjet podivuhodná podívaná. Vyzábělý Monsieur Canad skákal ve svých elegantních špičatých černých botách zlostně po zatopené laminátové podlaže, až to stříkalo. Potom vyrval z kapsy mobil a volal zřejmě do své agentury. „*Ici, c'est l'enfer!*“ zařval do nebohého přístroje. „Tohle tady, to je peklo!“ Následoval zlostný dialog. Užasle jsme stáli a porozuměli jenom tomu, že Monsieur Canad poručil, aby hned zavolali klempíře.

Ukončil hovor, chvíli chroptěl a zašeptal: „Byli to předchozí nájemníci! Když se stěhovali pryč, vypnuli vodu! Jasně že teď při zapnutí praskla všechna těsnění! To je ale nadělení, 31. července klempíře nesežene-

me. Všichni dneska jedou na dovolenou. Nikdy se nevrátí dřív, než na začátku září. *C'est l'enfer!*“

Antonia a já jsme s ním naprosto souhlasili. Nemohl jsem si ovšem odpustit poznámku: „Pane Canarde, nepodepsali jsme, že budeme žít v bazénu. Přece jen jsme oba právníci.“

„Canade, pokud mohu prosit,“ odpověděl Monsieur. „A to s tím bazénem je přehnané.“

Mezitím si Nicolas a Bernadette užívali zábavu. Poskakovali po úplně promočeném koberci v patře, až voda stříkala, a křičeli: „*C'est l'enfer! C'est l'enfer!*“ Hezké, jak rychle se učí francouzsky.

